

Življenjska zgodba preživele taboriščnice

Ge. Pavle Simčič

Zapisala: Maša Skvarča, 2. AG

ZGODBA PREŽIVELE TABORIŠČNICE GE. PAVLE SIMČIČ

Opisala sem zgodbo ge. Pavle Simčič, ki je bila kot 17-letno dekle odpeljana v koncentracijsko taborišče v Ravensbrück. Svojo zgodbo je včasih pripovedovala domačim, vendar o tem ni rada govorila. Gospo sem obiskala, a sem se lahko z njo le fotografirala, saj boleha za demenco. O njenem življenju so mi pripovedovali njeni vnuki in snaha, podatke pa sem dobila tudi v oddaji Pričevalci, kjer je bila predstavljena njena življenjska zgodba. V čast mi je bilo, da so me domači lepo sprejeli, mi omogočili fotografiranje gospe Pavle in njene obleke. Domači opažajo, da zaradi bolezni, večkrat podoživlja hude trenutke, ki si jih ne znajo povsem razložiti, zato je nisem želela fotografirati zraven obleke, da ji ne bi spomini še bolj privreli na plano.

OTROŠTVO

Pavla Simčič se je rodila 1. 1. 1926, kot četrta izmed devetih deklet na skromni domačiji pod Uršljo goro na Koroškem. Že v rani mladosti je morala trdo delati, da je družina lahko preživela. Vsakodnevno in ob vsakem vremenu je morala do najbližje šole v Kotljah prepešati za današnje čase neverjetnih 9 kilometrov v eno smer. Oče in mama sta ji ostala v najlepšem spominu. Dobro se spominja očeta, ki je bil zaposlen pri grofu Thurnu kot logar. Mamo so imele vse hčere za močan zgled, saj je neprestano delala. Pomembno vlogo v družini sta imela molitev in glasba. Nikoli niso bili lačni, saj so enkrat na teden pekli kruh, meso pa je bilo na mizi samo ob nedeljah.

ZAČETEK VOJNE

Njeno, kljub prej naštetemu, lepo otroštvo pa je nepričakovano prekinila druga svetovna vojna. Koroško so med prvimi okupirali Nemci, zato se je v teh krajih zelo hitro razvil partizanski odpor proti okupatorju. Njena osamljena domačija je bila zelo primerno zatočišče za mokre, prezeble in lačne partizane, dekleta pa so jih oskrbovala z obleko, hrano in opravljala razne kurirske naloge. V njihovi hiši so bili dobrodošli tako Nemci, kot Partizani, vendar niso smeli vedeti drug za drugega, da vsi prihajajo tja. To pri Nemcih seveda ni ostalo neopaženo. Nekega dne so obkolili domačijo ravno v času, ko so gostili partizane ter dve dekleti skupaj z očetom odpeljali. Partizani so zbežali v gozd. Omenila je, da je bilo tako grozno, da se tega ne da opisati z besedami.

Pavla je morala opravljati kurirsko službo za partizane. Če je hotela ali ne, je morala prinašati pisma, kamor so ji naročili. Večkrat se je izognila temu, da bi Nemci našli pismo, ko so jo ustavili in preiskali.

11. 1. 1944 je bil na njihovi domačiji ponoven spopad med Nemci in partizani, kjer sta padla dva partizana, njo in sestro pa so Nemci odpeljali najprej v Mežico, nato pa v Celovec, kjer so jo zasliševali, zakaj dela za partizane. V kolikor ni spregovorila, so jo pretepali in brcali. Na zaslišanju je povedala, da je bila kmetija na samem in če so prišli Nemci, so jih lepo sprejeli, če so prišli partizani pa prav tako. V Celovških zaporih je bila 6 tednov, nato pa so jim rekli, da jih bodo nekam odpeljali. Na uho ji je prišlo, da je v tem zaporu tudi njen oče. Njena želja je bila, da bi ga našla. Povsod ga je iskala in naposled tudi našla. Ko jo je oče vprašal, kam gredo, mu je povedala, da ne ve, saj so jim povedali le to, da se bodo vozili tri dni. Oče je od hudega zajokal in takrat ga je Pavla prvokrat videla jokati. Takrat je svojega očeta videla zadnjič. Odpeljali so ga v Dachau, kjer je umrl.

PRIHOD V RAVENSBRÜCK

Spominjala se je prvega dne, ko so jih pripeljali v žensko taborišče Ravensbrück. Ko so prišli v taborišče, so jih slekli do golega ter obrili. Vso civilno obleko so jim pobrali, prav tako tudi zlate zobe, če so jih imele. Dali so ji uniformo s številko 26467 in rdečim trikotom s črko J, ki je ponazarjal, da je bila politična zapornica iz Jugoslavije. V tej obleki je prišla oblečena domov. Nato so jih nastanili v bloke v katerih je bilo po 350 žena. Imeli so 3-nadstropne postelje, v katerih je bila slama in 1 odeja. Za kosilo so jim dali juho iz konjskega mesa, v kateri so plavale dlake in smeti. Hrani so se ženske sprva uprle. bile so zelo lačne, saj niso dobile skoraj nič za jesti.

Taboriščnice so morale premetavati sneg z enega kupa na drugega, da so videli, če so sposobne za delo. Te so nato poslali v Neubrandenburg in »waldbau« sredi gozda, kjer so delale v tovarnah. Te tovarne so bile zelo zaščitene in skrite pred letali. Delala je dele za letala. Ko je enkrat po nesreči naredila nekaj narobe, jo je paznik vrgel na tla in brcal v glavo. Bila je v tako slabem stanju, da je nekaj časa videla samo pol človeka pred seboj. Bila je tudi določena, da jo bodo odpeljali v krematorij, kjer jo je opazila beograjska zdravnica in jo rešila pred smrtjo, ker je na njeni uniformi videla znak J – Jugoslavija. Čez nekaj dni je prišla k močem, zato se je vrnila nazaj na delo. V krematoriju je umrlo veliko njenih prijateljev in znancev. Ena izmed taboriščnic je tri dni pred smrtjo napisala pesem, ki se glasi: »In že so travniki zeleni in pašniki po vsej Lepeni. Pred hišo tam moj mili vrt, a tu, a tu povsod le smrt.« Taboriščnice so namreč vedele, da odsluženo delovno silo sežigajo v krematorijih.

Delovnik je trajal po 12 ur. En teden so delali podnevi, naslednji teden pa ponoči. V primeru prislužene kazni, so morali delati tudi vmes. Večkrat je poudarila, da so bili samo številke, da niso bili več ljudje temveč samo sužnji.

Domačim je povedala, da so jih med delom, v hudem mrazu oblivali z ledeno vodo, da so z njih in njihovih oblek visele ledene sveče. Zato se ni nikoli kasneje v življenju pritoževala nad mrazom, saj jo je tam tako hudo zeblo.

HIGIENSKE RAZMERE V TABORIŠČU

Higienska razmere v taborišču so bile izredno slabe. Imele so samo eno posodo, iz katere so se vse umivale. Spodnjega perila sploh niso nosile.

ODNOSI V TABORIŠČU

Skozi težko obdobje v taborišču so, kljub vsemu hudemu, ena drugi dajale korajžo, da morajo preživeti. Slovenke so držale skupaj. Z drugimi taboriščnicami so se najmanj razumele s Poljakinjami, ki naj bi bile svojevrstne, ošabne in samozavestne.

Najbolj se spominja nemških paznic, ki so bile zelo stroge. Spominja se deževja, ko so jih gnali v tovarne. Ker je bilo na cesti veliko luž, se je ga. Pavla eni izognila. Takrat je k njej pristopila esesovka in začela nanjo kričati. Vrgla jo je na tla ter ji tiščala glavo v lužo. Ima pa tudi eno dobro izkušnjo. Ko je ena izmed taboriščnic med hojo na delo omagala, ji je esesovka pomagala, da je vstala. To se jim je zdelo nenavadno, ker so običajno ob takih priložnostih s pestjo udarjale v glavo.

PREDAJA NEMČIJE

V taborišču niso vedele nič o dogajanju na frontah. Nemci niso popuščali niti takrat, ko so slutili, da Nemčija propada.

27. 4. 1945 so vse taboriščnice sklicali ter jih razporedili v vrste po 5. Več tisoč jih je nato zapustilo taborišče, od koder so pešačile do 1. 5. 1945. Takrat so prišle v neko vas, kjer je ga. Pavla in 16 drugih Slovenk, med katerimi so bile tudi 3 njene sestre, pobegnile iz čete. Pravi, da ji je še vedno uganka, kako jih Nemci niso opazili, saj so imeli s seboj tudi pse. Dolgo so hodile, spale v ječmenovih snopih, lopah in drugod. Opazile so viseče bele rjuhe, ki so ponazarjale predajo Nemčije. Pot domov je bila zelo naporna. Šle so skozi Berlin, čez Poljsko, Češkoslovaško, Madžarsko. Ko so prispele z vlakom v Mursko Soboto, so se nekateri norčevali, češ, da so bile na počitnicah v Nemčiji. Iz tega lahko sklepamo, da niso imeli nič spoštovanja do taboriščnikov, saj so po njeni obleki lahko sklepali, od kod je prišla. Večkrat omenja, da se je s sestrami našla po naključju in vse 4 so se tudi srečno vrnile domov. Mama je bila ob njihovi vrnitvi zelo začudena, saj je bila obveščena, da ste dve hčeri umrli v taborišču.

Po vrnitvi domov je bilo življenje zelo težko, saj niso imeli kaj obleči. Njeni škornji so nastali iz torbice, ki jo je prinesla iz Nemčije.

ŽIVLJENJE PO PRIHODU IZ TABORIŠČA

Po vseh prestanih grozotah taborišča in po vrnitvi domov je Pavla odšla v kmetijsko šolo na Gorenjsko, kjer je spoznala bodočega moža Janka, se z njim poročila ter se preselila na kmetijo v Razdrto. Rodilo se jima je pet otrok in kljub materialnemu pomanjkanju je skrbela, da so bili otroci vedno urejeni. Prijela je tudi za moška opravila, od ročne košnje do zidave in vsega drugega. Domačija je kmalu začela spreminjati svojo podobo. V davnih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja si je gospa Pavla upala in ob prenovi hiše ponudila prvim gostom nekaj sob in doma pridelano hrano. Njenemu zgledu so kmalu sledili tudi drugi pogumni kmetovalci. Turistična kmetija je rasla in kmalu začela poleg domačih privabljati tudi vse več gostov iz sosednjih držav in celo z drugih kontinentov. Pobudo je nato prevzel sin in domačijo razvil v daleč naokrog poznano Turistično kmetijo Hudičevce. V obdobju, ko je veljalo splošno prepričanje, da je treba vse staro zavreči in uničiti, je pri Pavli prevladala tudi skrb za ohranitev domače kulturne dediščine. Začela je zbirati in pred uničenjem reševati stara kmečka, obrtniška in druga orodja ter druge zanimive predmete, ki jih lahko danes z veseljem pokažejo domačim in tujim gostom v vzorno urejenem muzeju, s poznavalsko prepričljivostjo pa je prenašala znanje s področja kulturne dediščine tudi na mlajše rodove. V muzeju hranijo tudi obleko iz taborišča, ki jo je po prihodu iz Nemčije oblekla samo leta 2019, ko so z njo opravili intervju v oddaji Pričevalci. Gospa Pavla s svojim delom in vzorom pušča v času in prostoru pomemben in neizbrisen pečat.

FOTOGRAFIJA 1: Fotografija z gospo Pavlo Simčič, preživelo taboriščnico

FOTOGRAFIJA 2: Številka in znak na obleki, ki ponazarjata, da je bila politična zapornica

FOTOGRAFIJA 3: Obleka iz taborišča